

NAPIHIREK.

Budapest, márc. 19.

Kaszalik.

Olvasom, hogy sokan gyűlölték. Miért? Mert hogy nem épített, mikor minden csipetnyi telekre négyemeletes bérházat építettek, nem gründolt, mikor mindenki gyárat és pénzügyintézetet alapított, nem járt sem a kaszinóba, sem a börzére, még csak Ehrlich G. Gusztáv vagy Polónyi Géza hivei közé sem iratkozott. Szóval közömbös, érzéketlen, léha, szinte azt lehetne mondani, — ha nem vette volna körül annyi millió, — hogy éhhalott polgár volt, a kinek nem látta hasznát senki, semmi, sem a közönség, sem a jótékonyok, sem az ország, sem a város, sem Ehrlich G. Gusztáv, sem Polónyi Géza.

Azt mondják, hogy élete nagy részét külföldön töltötte és semmi szál nem kötötte hazánkhoz, népünkhöz, szerencsénkhez és balsorsunkhoz, örömünkhöz és bánatunkhoz. Afféle polgári *külföld magyarja* volt, kései követője ama magyar mágnásoknak, a kik a mult század első felében külföldön fecsérelték el vagyosukat és éveiket. Mondják, bár e tekintetben ellentétesek a hírek. Mert azt is írták, hogy az év egy részét itthon töltötte, csak hogy nem tudott róla senki, valamint külföldön sem hallatott magáról soha egy sornyi hírcskét. Éppen oly csöndben járt itthon, mint külföldön. És éppen oly keveset költött itthon, mint Párisban vagy a tenger partján. Egyformán kerülte mindenütt a zajt, a pompát és — az embert. S ha volt a budapesti embernek oka kesernyés gunnyal emlegetni a nevét, mikor a Gizella-téren vagy a Rókus mögött járt, a hol apró sárga házak ékteleztek el a kincset érő drága telkeit, a párisi embernek sem volt oka hálával nézni arra a hotelre, melyben lakott.

Pedig alapszabály véve ez a zárkózott, szűkmarkú és közömbös ember volt az ország egyik legnagyobb tékozlója. Ez szórta a pénzt a legpazarabb uri döllyel, ámbár soha sem nyult

Közp. nyomt. XX. cs. 81. sz.

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Kaszalik Géza

"1910"

Szerző

Cím

Kaszalik.

Forrás:

Bpesti hírlap.

Bp.

(Hely)

1910

(Idő)

III/20

(Köt. v. füz.)

Helyszám

mélyen a zsebébe. Ez ismerte legkevésbé a pénz értékét, habár nehezen adta is ki a kezéből. Ez vetette meg legjobban a pénzt, noha a vasszekrénye ajtaját mindig elzárta. Garadában hevert az arany budapesti telkein és soha sem méltatta arra, hogy bár egyetlen egyszer meghajtsa a derekát a kedvéért, hogy egy marékkanal fölvegyen belőle. Ott penészedett az arany az elhagyatott, csöndes, aluszékony telkein, ámbátor talán álmatlan éjszakát okozott neki az, ha egy aranyat elvesztett vagy haszontalanul kidobott.

Budapest egész közönségével egyetemben én sem ismertem. De azért mégis mindennap látam árnyékalakját. Az én ablakaim ugyanis egyik óriási telkére nyílnak. Roppant nagy kert ez, hatalmas fák valóságos kis erdeje, beleékelve négyemeletes bérházak közé. Soha ide a lábát be nem tette, valószínű, hogy ha véletlenül kedvesztott volna arra, hogy ellátogasson bele, utbaigazítás nélkül oda sem talált volna. Semmi sem rajzolhatta volna elém ennek a szürke nevű, szürke külsejű *külföld magyarjának*, a különös, furcsa, királyi nemtörődömség és nyárspolgári maradiság közt libegő alakját, ennél a parknál, — melyben egy nagy vagyon feküdt elfeledten, szinte azt mondhatnám: megvetetten. Itt rezgett a faóriások lombjai közt egy embernek a meghasonlott, leszerelt, döllyföven közömbös, borongó szelleme, mely a telekspekuláció

korában nem törődött a telke értékével, mely a házbéruzsora virágjában nem álmodozott kizsarolandó lakókról, mely féltucat bérházat építtethetett volna a főváros ez egyik legdrágább telkére és megelégedett lakók gyanánt néhány fészkalja madárral és egy csomó gyikkal, csigabigával. A nélkül, hogy valaha bár csak egy órányi séta csöndjét beszédte volna bér gyanánt.

Sirassam-e ennek az embernek a tékozló közömbösségét? Sirassam-e, hogy nem tett fejszét e bérházak közt lombozó királyi fákra? Hogy nem huzatott szürke kőfalakat e zöld lombfalak helyébe? Szemére vessem-e a koporsójánál, mely tegnap érkezett haza, hogy — habár csak csökönyös dachból vagy kényelemszeretéből — hagyott még imitt-amott e nagy város kötetengerében egy zöld foltot vagy széles levegőoszlopot? Mert az igaz, hogy nem volt érzéke a főváros szépítési, erkölcsi és anyagi érdekei iránt, de nem volt tudatában a pénz rut, erkölcs-telen és zsarnoki oldalának sem.

Mivel bucsuztassam hát ezt az érdekes embert, a ki koporsójában most érkezett vissza a hazába és a kivel egy fogalom tűnik el Budapest életéből, — valószínűleg egy nagy csomó üres telekkel, rozoga épülettel egyetemben? A dacos maradiság, a zsugori pazarlás, a különködő közömbösség fogalma. A ki évtizedeken át botrányköve, keserve, tréfája, mérge volt minden fővárosa szépségéért rajongó budapesti embernek.

si háziyomda 1913

Talán úgy, hogy élt olykor köztünk, többnyire a nagy világban egy meghasonlott, szomorú ember, ebben a szürke, egyforma világban különálló típus. Ez az ember nem kívánt szolgálni sem a népszerűségnek, sem a hatalomnak, nem vágyakozott sem tapsért, sem rangért, nem akart jó embernek láttatni, de nem tudott rossz emberré sem válni, semmit sem alkotott, de semmit ki nem hullajtott a kezéből, oly zárkózottan élt, mint egy király és oly szeretetlenül, mint egy — koldus.